

Christoph Friedrich Ayrmann

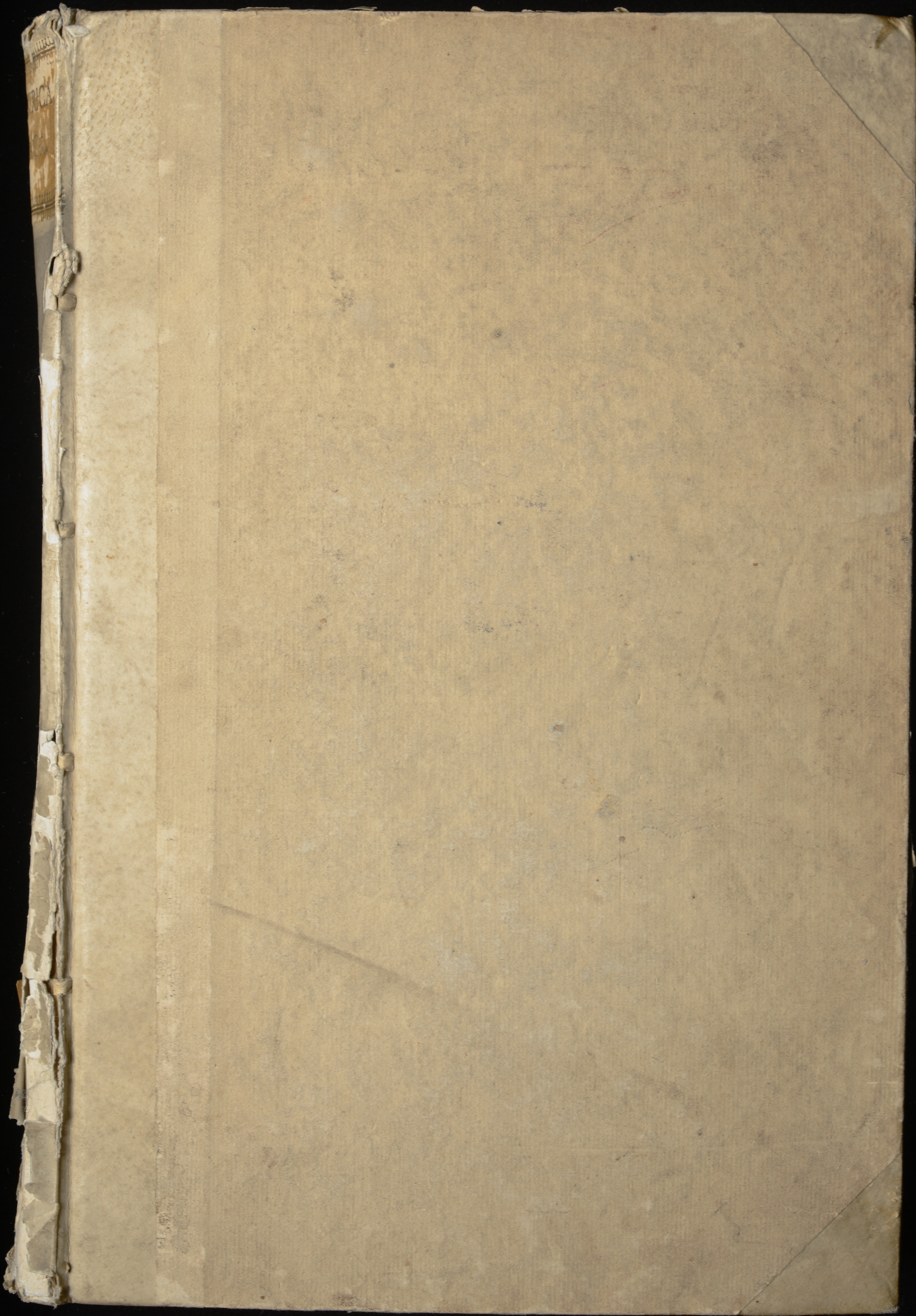
Lugubris Cygni Hanovici, Leones Inter Humi Prostratos, Evolantis Cantus, In Tristissimo Funere Serenissimae Principis Ac Dominae, Dominae Charlottae Christinae Magdalenae Johannaе, Landgraviae Ac Principis Haereditariae Hassiae ... Kal. Jul. A. R. G. M DCC XXVI. Beatissime Defunctae, Darmstadiique, A. D. V. ID. Jul. Eiusd. Anni ...

Giessae: Mullerianis, [1726]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn831849339>

Druck Freier Zugang

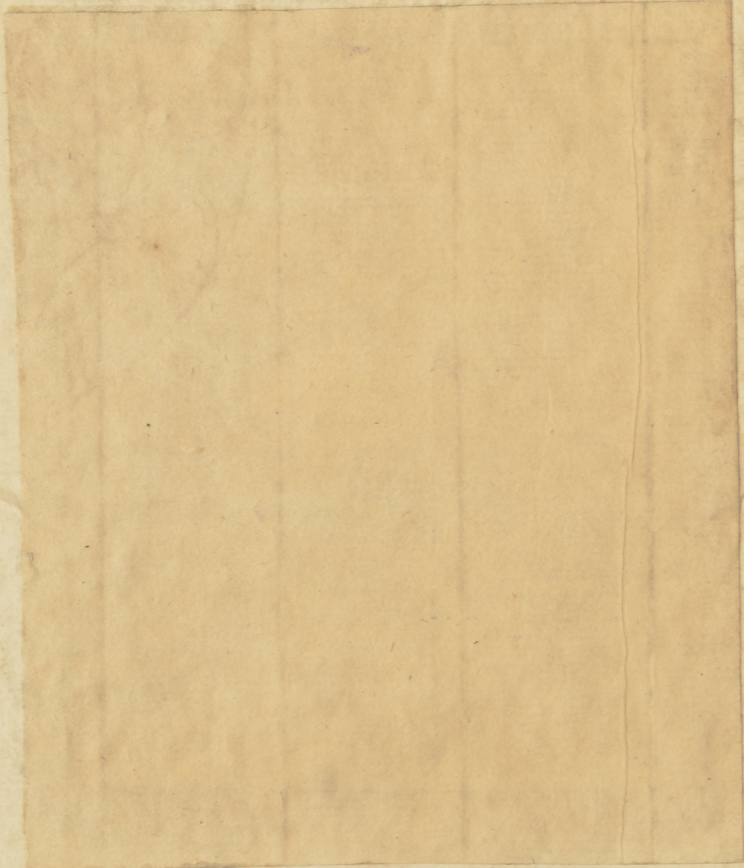

Oswald Weigel
Antiquariat & Auktions-Institut
Leipzig, Königsstr. 1.

1903
comp. l. coll. 50.11.

2
im.

A215

{ Hessen }

R-1135

AK: 00 F.

Universitäts-
Bibliothek
Rostock

1. Hassia Landgravium & ejus natalem quadragessimum quintum. Zintlii 1698.
- 5.) Jean Phil. Lau Panegyris in nuptias Frederici III. Landgraviatus Hassia heredis & Ludovicae Dorotheae Sophie Regiae Borussiae Principis. Berolini 1700.
- 6.) Ludov. Greg. Ditsch Panegyricus Funebris in memoriam Dorotheae Charlotte Hassia Landgraviae natae e Domo Caesarea. Giesse 1805.
- 7.) Com. Ludov. de Gemmingen Panegyricus Ernesto Ludovico Landgravo Hassia dictus. Giesse Hassorum 1705.
- 8.) Elegie sur la mort de Louyse Dorothee Sophie Princesse Royale de Prusse Hereditaire de Hesse Cassele deesse à Cassele 18 Nov. 1705.

9.)

- 9.) Castrum Doloris Georgio Landgravio
Hassia in Expugnatione Barcelona
eiusdemq; Fortalitii Montis mortuo
prostitutum à Pusto Eberhard Pasfern
Darmstadii 1706.
- 10.) Christoph. Arnold de Voigt Oratio Pa-
negyrica Hassia juvenutis Princi-
pibus dictus, cum Programmate Aca-
demico & Carminibus Giesæ Hassorum
1707.
- 11.) Programma Giesense in nativitatam
Ludovici Hassia Principis. Giesæ
Hassorum 1720.
- 12.) Frid. Herm. Goll & Joh. ¹³Wic. Fune-
cii nomine Academia Pintelensis
Orationes Funebres Panegyrici in
memoriam Caroli I. Hassia Land-
gravii.

gravi cum Programmate Academico. 3. ^{Stück}
Hinfeln 1730.

14. 13.) Christoph. Frid. Sürmanni Votum Occasio-
ne Connubii Maximiliani & Friedericae Char-
lotte Principum Hassia 1720.

15. 14.) Ejusdem Luctus in funere Principis Her-
editaria Hasso-Darmstadina Data Comi-
tis & Heredis Hanovia. Giesse 1726.

16. 15.) Christiani Breithaupti nomine Acade-
mie Julia Gratulatio Solemnis in nuptias
Friederici Landgravii Hassia Principis;
cum Carmine Academiae Göttingensis
& alio Germanico 3. ^{Stück} Helmst.
1720.

14.

LUGVBRIS
CYGNI HANOVICI,
LEONES INTER HVMI PROSTRATOS,
EVOLANTIS CANTVS,

IN
TRISTISSIMO FVNERE

SERENISSIMÆ

PRINCIPIS AC DOMINÆ,
DOMINÆ

CHARLOTTÆ

CHRISTINÆ

MAGDALENÆ

JOANNÆ,

LANDGRAVIÆ AC PRINCIPIS HÆREDITA-
RIÆ HASSIÆ, PRINCIPIS HERSFELDIÆ, COMITIS CATTIMELIBOCI,
DECIÆ, ZIEGENHAINÆ, NIDDÆ, SCHAVMBVIRGI, ISENBVIRGI, BV-
DINGÆ, CETERA, NATÆ COMITIS HANOVIAE, REINECCIAE ET
BIPONTINÆ, DOMINÆ MVNZENBERGÆ, LIECHTENBERGÆ,
OCHSENSTEINII,

CETERA,

KAL. JVL. A. R. G. c1313cc XXVI.

BEATISSIME DEFVNCTÆ,

DARMSTADIIQVE,

A. D. V. ID. JVL. EIVSD. ANNI,

SOLENNI POMPA

MAIORVM TVMVLIS ILLATÆ,

EDITVS,

ATQVE

IN

MVSARVM TEMPLO

PRÆSENTI ORATIONE

REPETITVS,

HVMILLIMOQVE CVLTV DEDICATVS,

A

CHRISTOPH. FRID. AYRMANNO

HISTOR. P. P.

GIESSÆ, LITTERIS MVLLERIANIS

1726

LIVRE
CYGNI HANOVICI
LEONES INTERHVM PROSRATOS
EVOLANTIS CANTVS

TRISTISSIMO EVNERE
SERE WAS SWA
PRINCIPIS AC DOMINAE
DOMINAE

CHARLOTTAE

CHRISTINAE

MAGDALENAE

JOANNAE

LANDGRAVIÆ AC PRINCIPIS HEREDITARIAE
HASSIAE PRINCIPIS HERSELDIAE COMITIS GALTUMBERGAE
DECIAE ZUGENHAINE INDE SCHWARZBURGII SENIORIS
DINGÆ CETERA NATAE COMITIS HANOVIAE RINOLAE ET
BIPONIAE COMITIS MUNZINGIAE LICHTENBERGAE
GCHNSTEINII
CETERA

KAL. VII. A. R. G. 1735
BEATISSIMAE DEVICTAE

DARMSTADIAE
A. D. V. MD. CXXV. ANNO
SOLENNIS ROMPA
MAIORVM TAVMVIS ILIATAE

EDITVS
NOTA
IN
MVSARVM TEMPIO
PRAESENTI ORATIONE
REPETITVS

CHRISTOPH. FRID. AYMANNO

HISTOR. P. II.
GROSS. LITTE. WILHELMIS

Quam sedulo sibi aliisque docta persuaserit antiquitas, cygnum, quam primum mortem sibi ingruentem persenserit, suauissimum solere concentum edere, nemini uestrum, A.O.O.H. obscurum esse potest. Cuius quidem rei cum ab aliis alia afferatur ratio, mihi ad candorem animi & rectitudinem, cuius inter alia imaginem ista candidissima reliquarum omnium auis refert, spectauisse uidentur ueteres, illudque hoc quasi symbolo significare uoluisse, ingenuum in homine rectumque animum, etsi per totam eius uitam absconditus delituerit, aut pondere aduersitatum iacuerit oppressus, ante extremum tamen ut plurimum halitum, uel saltem in ipso mortis articulo, enitescere, iucundissimumque ceteris spectaculum præbere. Quam tristem uero, quam lugubrem, fuisse existimatis cantum Cygni Hanouici, Celsissimum intelligo Illustrissimumque Comitem ac Dominum, Dominum IOANNEM REINHARDVM, Comitem Hanouix, Reineccix, & Bipontinum, Dominum Munzenbergæ, Liechtenbergæ, Ochsensteinii, cetera, Cuius antiquissimæ Gentis Insignia Cygnus ornat? Cantum inquam lugubrem, quem Ille, ultimus Suxæ Stirpis Masculorum Heros, in ista, gloriosissimis dignissimisque immortalitate actis, ad supremam propemodum mortalitatis lineam producta ætate, in funere edidit acerbissimo, minimeque expectato, unicæ uniceque dilectæ Natæ, Serenissimæ Principis ac Dominæ, Dominæ CHARLOTTÆ CHRISTINÆ MAGDALENÆ IOANNAE, Landgrauix ac Principis hæreditariæ Hassiæ, Principis Hersfeldiæ, Comitum Cattimeliboci, Deciæ, Ziegenhainæ, Niddæ, Schaumburgi, Isenburgi, Budingæ, cetera, natæ Comitum Hanouix, Reineccix, & Bipontinæ, Dominæ Munzenbergæ, Liechtenbergæ, Ochsensteinii, cetera, Dominæ nostræ Clementissimæ, heu, nuper præmatura morte terris hisce ereptæ, & ex amplexibus exoptatissimi Soceri, Serenissimi Principis ac Domini, Domini ERNESTI LVDOVICI, Landgrauii Hassiæ, Principis Hersfeldiæ, Comitum Cattimeliboci, Deciæ, Ziegenhainæ, Niddæ, Schaumburgi, Isenburgi, Budingæ, cetera, Domini ac Nutricii nostri Clementissimi, Mariti item uita charioris, Serenissimi Principis ac Domini, Domini LVDOVICI, Land-
A
grauii

grauii ac Principis hæreditarii Hassiæ, Principis Hersfeldiæ,
 Comitum Cattimeliboci, Deciæ, Ziegenhainæ, Niddæ, Schaum-
 burgi, Isenburgi, Budingæ, cetera, Domini nostri Clementis-
 simi, Parentum denique Celsissimorum atque Illustrissimo-
 rum, ad superas beatorum euocatæ sedes. Videor mihi præ-
 sens exaudire moestissimi Parentis effusos ex intimo pecto-
 ris singultus, planctus & querelas, accusantis adeo cœli in-
 clementiam, & cum uitæ antea cæcæ candore & integritate
 quasi exoptulantis, in largissimum postremo lachrymarum
 imbrem propemodum dissoluti. Siccine, ait, post cetera
 Gentis meæ funera, tibi, proh dolor! nata, ultimum uale
 dicere, inuersoque naturæ exequias ire ordine, aspera fata
 iubent? Quod meum facinus & commissum tantas in me
 Numinis irati plagas, & atrocias uerbera, concitauit? Te
 profecto decuit, quod a parentibus nascitura accepisti bene-
 ficium, nobis, uergente ad senium, ultimamque rerum hu-
 manarum metam, ætate, reddere, lumen esse nostrum in
 tenebris, in curis solatium, dolorum medicina, gaudiorum
 aurora, sol quodcunque reliquum est uitæ, deliciae denique,
 sicut eras, nostræ ac uoluptates. Nunc sine te media die
 atra cingimur caligine, senectus rigidissima hieme occupa-
 tur, agimur incertis cynosura destituti uentis, fulcro sub-
 tracto titubamus, reliqua quæ nobis instant acerba dum
 cogito, toto corpore perhorresco. Quis aliquando filius,
 quæ filia, quod alioquin omnes solent exoptare, parentibus
 nobis, grauatis annis, & uiuendo fessis, cœleste ad postre-
 mum iter, cura mundanorum abdicata, aggressuris, aderit,
 concidentia argentiaque fouebit membra, labiis suprema
 figet pallentibus oscula, emergenti in sublime spiritui ulti-
 mum in clamabit uale, & quod extremum sibi uindicat
 munus pietas, oculos nobis rigantes hiantesque compri-
 met? Seu mihi charissima tua Genitrix hoc prius officium
 præstiterit, siue ego illi, tu rectius utriusque nostrum paren-
 talia persoluisses iusta. Sed, proh Deum immortalem! pa-
 rentem oportet parentare filiæ. Lingua hæret, animus
 obstupescit. Haec beatissima anima, uale. Nos inter
 lachrymas & suspiria sequemur.

Vera-

Verane audio, an me falsa sopitum somno imago ludit?
 Utinam uero solum me terreret falsum tristissimi casus ui-
 sum! Sed, proh dolor! in publicum iam quaquaversum
 luctus ille emanauit. Tota luget aduersam Celsissimi Illu-
 strissimique Comitum ac Domini sui fortunam Hanouia,
 moestitiamque Eius ac fletum squalore & tristitia sua imita-
 tur. Certat mœrore & lachrymis Hassia, orbatamque sese
 in præsentem futura olim exoptatissima patriæ Matre acerbis-
 sime dolet. Plenæ luctu urbes, pleni uici, plenæ publicæ,
 plenæ priuatorum ædes, turrets altæ longe lateque spargunt
 per agros & compita dolorem, æther ipse campanarum
 ictibus uerberatus contremiscit. Quis uerbis ausit expri-
 mere, quantas curas & sollicitudines uerset, ad hoc unum
 angusto pectore, fortissimus alioquin Heros, Serenissimus
 longeque Clementissimus patriæ Pater? Parum uidebatur,
 quamuis re uera maximum, quod de Serenissima Domo
 detraxerat antehac fati rigor, dummodo pergeret fortuna-
 tissimis auspiciis Nurus Serenissima sarcire iacturam, nume-
 rosaque Sobole Stirpem perpetuo duraturam locupletare.
 Nunc exiguum esse credit pro inuidia fortunæ Nepotum
 numerum, eumque crebro supputando, expertam semel
 temporis rapacitatem timet. Sortem uero præ ceteris mi-
 feretur Serenissimi Principis hæreditarii, quem obitus desi-
 deratissimæ lectissimæque Coniugis tanta constrinxit pecto-
 ris anxietate, ut, quanto in Illa adhuc gauisus bono, quanto
 eum Illa priuatus fuerit, aduertens animum, quo se uertat
 plane nescius, gemitu & suspiriis fere dirumpatur. Prostra-
 tos humi dolore Leones cernimus Hassiacos Hanouicosque.
 Quid mirum igitur, si uos etiam, A. O. O. H. publica teti-
 git calamitas, testandique publico iudicio luctus causa,
 mecum hodie in hunc Musis consecratum locum inuitauit.
 Anne intuemini ipsas præsides sanctissimi huius loci, nu-
 mina nostra, Musas tristitiæ signa prodere, uultuque de-
 presso Apollinem seposita obtorpuisse lyra?

Soluite mecum in irreparabili ista Serenissimæ Illustris-
 simæque Gentis Hassio-Hanouicæ clade lachrymarum
 claustra. Quin potius temperate in præsentem mecum a

lachrymis, ut lugubrem Cygni Hanouici cantum, luctum item utriusque Serenissimæ Celsissimæque Domus, percipere rectius ac ponderare queatis. Quem ego luctum, quem cantum lugubrem, quo penitus causa & ratio eius perspiciatur, quintuplici symbolo in hac splendidissima Musarum æde dedicabo, ut, quibus præcipue dotibus Serenissima Princeps ac Domina, Domina CHARLOTTA CHRISTINA MAGDALENA IOANNA, Landgrauiæ & Princeps hæreditaria Hassiæ, Princeps Hersfeldiæ, cetera, nata Comes Hanouiciæ, cetera, Domina quondam nostra Clementissima, nunc inter cœlites beatissima, publicam antehac omnium lætitiã ac uoluptatem animi excitari, iam uero earundem desiderio tantum prouocarit dolorem, tantasque expresserit uniuersis lachrymas, & uobis constet, & Musarum beneficio ad posteritatem seram transmittatur. Agedum igitur, quod nostra debet Serenissimæ Domui Hasso-Darmstadtinæ uenerabunda pietas religioque animi, cultus item humillimus uirtutis & meritorum in Celsissima Illustrissimaque Gente Hanouica postulat, erigamus, uel maxime conspicuo in hoc Musarum templo loco, monumentum, in cuius superiori parte, inter beatissime defunctæ Titulos, & Insignia utriusque Serenissimæ Celsissimæque Domus gentilitia, constituatur oppositum duobus solibus Speculum, excipiendis radiis solaribus, excitandisque eorum reflexione flammis, aptum, hoc addito lemmate,

Ignes augentur ab illis.

Quo quidem symbolo, quod primum nostræ contemplationis caput erit, Heroicæ indolis, ex Serenissima Illustrissimaque Gente Hasso-Hanouica refulgentis, arctissimam efficacissimamque in beatissime defuncta Serenissima Principe concentrationem declarabo.

Heroicæ autem indolis non sunt capaces quælibet humiles de uulgo animæ. Summus & sapientissimus rerum opifex arbiterque Deus egregiis semper & excellentibus quibusdam mortalium mentibus, ceu singulare suæ bonitatis donum, inspirauit luculentiores cœlestis sui ignis flammulas & scintillas, quibus ad diuini nominis amplificandam gloriam,

riam, conseruandumque aut restituendum in sublunari hoc theatro mundi dignum conditore seruatoreque suo decus & ordinem, rebus sæpe præter omnium spem & opinionem præclare gerendis, incitarentur. Perlustrate mecum, & ad animum uestrum reuocate omnium ætatum, regionum, gentium ac populorum, memoriam. Putatisne, sine peculiari quodam Numinis impulsu, magnum illum Alexandrum, in tenera adhuc ætate, perceptis patris sui bellis & uictoriis, ingemuisse, ueritum, ne adulto sibi gloria subiiciendi imperio suo terrarum orbis præriperetur? Debellaui igitur post parentis fata, famæ filii ultro concedentia, & deuicit, incredibili fere celeritate, innumeras bellicosissimasque Europæ Asiæque nationes, ut alterius intolerabilis frangeretur fastus, alterius impietas & luxuria corrigeretur, nefanda denique reliquarum scelera uitiaque ingentibus calamitatibus retunderentur atque emendarentur. Contemplamini sequentium longa serie ætatum regna & principatus. Quidni, post longam Imperii in Occidente, quod Romanis olim cesserat, ruina, cuius regum principumque licuerit, ut, quod magno reseruatam fuit Carolo, subiectorum populorum bono & saluti, collapsam pridem eius restitueret dignitatem maiestatemque, nisi diuino, qui in isto enituit, ceteris autem uidetur certo modo defuisse, igneæ illius Heroum indolis instinctu opus fuisset? Intuemini Germaniæ nostræ commodonatos Henricos, Ottones, Fridericos, & o utinam Gentis immortalis decus & statorem! maximum patriæ suæ instauratorem Rudolphum. Deprehendetis in illis, non incertis dubiisque indiciis, diuinæ illius indolis imaginem, quam Persæ olim regum suorum propriam existimabant esse. Sed illud quoque animaduersione dignissimum in annalium omnis æui peruolutione occurrit, uirtutem Heroicam ut plurimum in progenie Heroum præstantissimorum frustra quæri & inuestigari. Quis ignorat, plurimorum regnorum conuersiones & interitum ex hoc præcipuo quasi fonte promanasse? Quem fugiunt maximarum clarissimarumque familiarum probra & dedecora, Cæii, Claudii, Nerones, Domitiani, Commodi, Bassiani? Pudet enim ex aliis, præsertim ad nostram productis ætatem, hodieque bene cognitis,

Germaniæ imprimis nostræ, gentibus & familiis exempla proferre. Istud adeo non insolens aut obscurum euenit, ut Heroorum filii ad prouerbum uulgo pertraherentur. Non sine nutu igitur diuino id quoque contigisse censendum erit, ut in illustribus quibusdam familiis parentes Heroicam aliquando ingenii sui uim & præstantiam inter hæreditaria ad posteritatem bona, longa felicissimaque plurium seculorum serie transmitterent & propagarent. Non necesse habeo exempla e longinquo, aut ab exteris, dudumque obscuræ obliuionis nocti inuolutis nationibus petere. Satis inter omnes constat, in Serenissima Illustrissimaque Gente Hasso-Hanouica plurimos, inde a compluribus retro seculis, extitisse Heroas, & continuas Heroorum, ad nostra usque tempora, fortunatissimasque successiones. Succurrunt uobis sine dubio in Serenissima Gente Hassiaca non inferiores Heroica uirtute autore generis sui, magno illo orbis domitore Carolo, & nisi rerum semper gestarum, at animorum saltem consiliorumque magnitudine, pares, Henrici, Ludouici, Ottones, Hermanni, Guilelmi, & ipso cognomine testatus magnanimitatem Philippus. Quis rebus inde a prima ætate pace belloque præclare gestis celebrior illo extitit? Proh Deum, quantus ille fuit Princeps!

Quem sese ore ferens! quam forti pectore & armis!

Credo equidem, nec uana fides, genus esse deorum.

Degeneres animos timor arguit. Heu, quibus ille

lactatus fatis! Quæ bella exhausta canebat!

Testis Heroicæ eius fortitudinis Thuringia, Franconia, Sueuia, quin Germania uniuersa, armorum sonitu & clangore ab eo terrefacta. Summus rerum arbiter, magnos exorsus Germaniæ motus, & conuersiones rerum, illum idoneum præ ceteris iudicauit sanctissimorum suorum consiliorum instrumentum, dum diuisam adhuc in plura capita Hassiam rursus in hoc uno sociauit. Qui quidem, pueritiæ uix egressus annos, lætis auspiciis regimen eius suscepit, ipso inuictissimo Cæsare præmaturam in eo ingenii agilitatem testimonio suo comprobante, concessa ætatis, legibus alioqui constitutæ, uenia. Quantopere cito primis

mis iuuentutis annis prudentia & uirtus eius enituerint,
 quantam illi auctoritatem & existimationem apud omnes
 conciliarint, dici uix potest. Maxima statim Philippus re-
 rum maximarum pars coepit esse. Socius tum bellorum,
 Hildesienfis, Sickingiani, & quod rusticorum seditiones post
 se traxerunt, praecipuum foederatorum partibus adiecit pon-
 dus. Inciderant hanc in aetatem uere Heroica illa patriae
 nostrae tempora, quibus, pro uitae religionis emendatione,
 acerrime inter sese, animis non minus, quam armis, con-
 tenderunt excellentissimi Germaniae Heroes. Horum inter
 neque primos, nec postremos, pro ea qua polluit animi sa-
 gacitate, esse uoluit. Susceptam uero semel magna cir-
 cumspeditione religionis causam ad extremum usque hali-
 tum, cum uitae aliquando fortunarumque periculo, defen-
 dit. Quis, nisi Heroico praeditus spiritu, fuisset ausus, tam
 potenti, tam inuicto, uastissimorum, & per utrumque ter-
 rarum orbem sparsorum regnorum, maximarum item
 opum, classium, exercituumque Domino, qualis, qui tunc
 temporis ad communis reipublicae clauum sedebat, erat
 Carolus, feruentibus denique antiqua tuendi sacra studio
 plerisque Germaniae Proceribus Statibusque, quis inquam
 tali rerum statu, etiamsi liber ab omni cum Imperio nexu,
 ausus fuisset, quod Philippus intrepido aggressus est animo
 & peregit, ut scilicet deliberato animo, allectis inuenti nu-
 per dogmatis asseclis, publice id, quod multi clandestine sal-
 tem approbabant, profiteretur, omnibusque ditioni suae sub-
 iectis commendaret non solum, sed etiam euocatos ex omni-
 bus coenobiis & collegiis, ad reddendam fidei suae ratio-
 nem, qui Pontifici Ro. addicti erant, dimitteret, nisi uitae
 institutum sententiamque mutarent. Verum enim uero
 fortissimus ille Heros, Dei causam sese ratus agere, longe
 maiora his deinceps ausus est. Monasteriorum collegio-
 rumque sacrorum aedificia & redditus conuertit in templa,
 stipendiaque purioris doctrinae magistrorum, in nosocomia,
 & similes pios usus alios, scholas praesertim, & quam pri-
 mus instituit Academiam Marpurgensem. Non dissimu-
 lauit

lauit quas elegerat & sequebatur partes in publicis Imperii comitiis, præcones doctrinæ emendatæ adduxit & audiit. Cum in ceteris omnibus fidissimum amicissimumque Cæsari, cunctisque Imperii Proceribus, animum satis abunde comprobasset, in unico religionis negotio restitit uehementius, & inexorabilis mansit. Exinde cum durius ipsi uideretur, quod in iisdem comitiis promulgabatur, pro retinenda, aut restituenda, religione auita, Cæsaris edictum, inter primos & præcipuos intercessit, formulæ fidei paulo post exhibitæ subscripsit, & cum in foedus nonnulli protuendis sacris commutatis coirent, principem se autorem, ducemque sociorum, professus est. Non passus se ab instituto uanis dimoueri rumoribus, quin allato ad se societatis, quam nonnulli contrarii dogmatis patroni in sui & sociorum perniciem pepigisse dicebantur, indicio, prior in armis comparuit, & terrore iniecto, fulminis instar, metus & timores inanes dissipauit. Denique ad extremam necessitatem adducto religionis negotio, ausus est socia uertere in illum arma, pro quo ista alias aduersus immanissimum nominis Christiani hostem iunxerat, & cui pro salute patriæ aduersus externos coniungere illa maluisset. Quantam in eo bello prudentiam, quantam rei militaris scientiam, fortitudinem, moderationem, testata reliquerit, publica pro me loquatur annalium fides. Neque dubium, quin alius longe subsecuturus fuerit euentus, si summum imperium militare solus ille tenuisset, & nisi subita fortunæ commutatione Deus illustriorem longe aduersorum exantlatione gloriam Serenissimi Principis reddere constituisset. Capto igitur, quem præcipuum bellicorum operum consiliorumque habuerat socium, cum ipse extra alexæ iactum positus, aut in fuga, aut in armis, salutem posset experiri, ultro persuasus ab amicis, socio obuiam iuit carceri. Quis priuatorum integro hoc in statu infractoque animo erat perpeffurus, libertatem & innocentiam suam per longum temporis interuallum ab arctissimæ custodiæ uinculis & squalore premi & contaminari? Sed tamen incomparabilis ille He-

He-

Heros, Herculeo animo cunctis superatis molestiis, qualem in secundis, talem in aduersis rebus se exhibuit, neque restituta libertate ultionem aut uindictam cogitans, a diuina illa æquanimitate discessit. Taceo restitutos ab eo quondam Principes Imperii exules & afflictos, taceo ferocium quorundam, & Cæsari Imperioque metuendorum, spiritus repressos. Hæc enim similiaque angusto præsentis sermonis spacio minime includi sinunt, quæ autem hætenus exposui, absolutam Heroicæ in Serenissimo hoc Landgrauio Hassiæ indolis imaginem satis superque declararunt. En præstantissimum Heroicæ uirtutis exemplum! Quas uero egregias animi dotes, quas uirtutes, quod multis impensis & laboribus suis confirmatum religionis studium, optimus ille Princeps filiis suis, ex tenore ultimæ uoluntatis, tradidit & commendauit, hæc omnia perfectissime in illis expressa deinceps apparuerunt. Quin cum nascendi quodam iure & ordine eorum compotes ipsi eorumque posteris non immerito crederentur, augustissimi Imperatores, qui cognita accuratius & perspecta eorum animi rectitudine, constantia & uirtute, quouis modo colendos & conciliandos sibi exinde censuerunt, hoc illos exornarunt priuilegio, ut quibus eorum immatura adhuc ætate regimen paternarum ditionum obueniret, hi duodeuigesimo ætatis anno, liberi a consuetis Imperii legibus, ipsi habenas reipublicæ capessere & tractare possent. Insignem autem, ceteros inter Philippi filios, Georgium primum huius nominis Hassiæ Landgrauium fecit pietas, filium Ludouicum fides præterea in patriam & inuictissimum Imperii Caput plane singularis nobilitauit. Pro quibus decoribus heu, quantas uigilias, quantos labores, quantos sumtus, ambo impenderunt! Tristissima Ludouicus, cum filio Georgio, attigere superioris seculi tempora, quibus in pertinacissimum funestissimumque Germaniæ uniuersæ bellum erupit uetus animorum de religione diuersa sentientium exulceratio. Plus quam Heroica opus erat uirtute, si quis a præsentissima calamitate & ruina se suaque tueri, aut quocunque saltem modo ser-

C uare

uare instituisse. Argo oculatiorem esse oportebat, si quis inter odia Principum, & dissensionem capitis membrorumque, ferrum inter & ignes, mediam sequi uoluisset uiam, ad salutem unice reipublicæ, tam sacræ, quam ciuilis, collimantem. Vtrumque uero sæpe, præter mortalium spem & opinionem, a Serenissimis istis Hassiæ Landgrauis fuit præstitum. Latitante igitur in cineribus saltem belli flamma, Ludouicus, ceu Princeps iuris diuini & humani, publici priuatique scientissimus, & qui ciuilem prudentiam ueræ honestatis, pietatis, ac religionis præceptis, longo studio in alteram quasi conuersis naturam, temperarat, alienus ab omni partium studio, omnes cogitationes, consilia, operam, ad quietem & utilitatem, non magis Imperii, quam augustissimi Capitis eius contulit. Probarunt hoc illius institutum inuictissimi Imperatores Rudolphus, Matthias, Ferdinandus, eiusque prudentia, & rerum agendarum dexteritate perspecta, maximis cum Imperii negotiis, non obstante diuersæ religionis, cui ex animo bene consultum cupiebat, studio, adhibuerunt præfeceruntque, quales tunc causæ Iuliacensis, Francofurtensis, controuersia Rudolphum inter fratremque Matthiam agitata, similesque aliæ existimabantur. Probarunt eius institutum alii quoque nonnulli Imperii Proceres, qui præ ceteris prudentia, status publici notitia, zelo religionis & candore, pollere censebantur. Quos inter princeps facile hoc loco iure suo meritoque, tum pro summa etiam, quæ in me est, erga Serenissimam Domum Saxoniam ueneratione, nominandus mihi est incomparabilis plane Saxonix Heros Ioannes Georgius huius nominis primus, qui tantopere illum coluit & dilexit, ut uitam quoque fortunasque, si opus esset, effundere pro illo non uereretur, filio autem Georgio, frequenti aulæ Dresdensis hospiti, desponderet filiarum natu maximam, eximium sui sexus decus atque ornamentum. Exorto tandem in Bohemia bello, causam & originem eius auersatus est, pactoque sui dogmatis sociorum foederi accedere noluit, siue quod repetita superiorum temporum memoria didicerat, Dei causam minime uiolentis hominum consiliis sustineri, siue quod infelicem societatis intempestiue initæ euentum præsentiret. Pacem igitur, siue inducias potius suavit, earundemque concilian-

ciliandarum præcipuus autor extitit, non sine maximo sui, suarumque ditionum discrimine, quas, torrentis instar, hostilis inundavit & depopulatus est exercitus, ipsum Principem, cum filio Ioanne, captiuum abduxit, inter summa tamen pericula uirtute semper solito maiorem, omnibusque casus iniuriis superiorem uisum. Eundem sese, conuerso mox in Germaniæ uiscera bello, præstitit, maiora tunc afflictæ patriæ commoda nauaturus, nisi præmaturo fuisset obitu circumuentus. Interim quam pater inierat prudentiæ & uirtutis exquisitæ uiam, hac strenue perrexit filius Georgius huius nominis secundus, eosdemque, quibus ille gauisus erat, fautores & amicos habuit, adeo ut ipse in filio Ludouicus adhuc superesse uideretur. Admirati igitur utrumque sunt & coluerunt exteri etiam reges ac principes, & magnus inprimis Sueonum monarcha Gustauus Adolphus tanto Georgium studio & existimatione complexus est, ut quamdiu ille uixit, circumiecta inter finitimi belli incendia, ditiones eius tutas & securas iuberet esse. Is uero statim ab initio regiminis sui acerbe doluit, noua tunc offensionum, bellorumque grauiorum semina fuisse sparsa, cum restitutio bonorum ecclesiasticorum seuerius paulo urgeretur. Non tamen propterea salutem in armis unice quærendam censuit, sed primo cum dissentientibus, quod optimum est tranquillitatis conseruandæ medium, iure & æquitate decertauit, deinde prouectis longius partium studiis, magnis suis impensis, laboribus, itineribus, præcipuum sese pacis conciliatorem exhibuit, eandemque sine dubio procurasset, nisi, Sueonum interuentu & fortuna, sociorum confirmatis animis, Martia prælata consilia fuissent. Sed incerta & dubia ut plurimum solet esse belli alea, neque satis firmo fundamento nititur, quicquid ui metuque suffulcitur. Conuersa igitur fortuna belli, immobilis Serenissimus ille Princeps perstitit, rursusque, Dei procul dubio, in illa æquabilitate cum boni causa publici conseruantis, deliniendis sedandisque iratorum motibus operam dedit, neque cessauit unquam, donec post deploranda ancipitis & diuturni Martis opera, mutuasque patriæ clades & calamitates, suis præcipue curis consiliisque, publica tan-

dem restitueretur diu desiderata atque exoptata quies. Id quoque ad immortalem eius gloriam pertinet, quod domesticas illas querelas & controuersias, quæ ab initio bellorum Germanicorum Serenissimam Domum Hassiacam distraxerant diu & dissociarant, reddita ad postremum non exigua urbium & prouinciarum parte, finire maluit, quam suorum periculo & detrimento diutius alere ac fouere. Ita uero Serenissimus ille Princeps hoc profecto consecutus est, ut, uelut alter Numa, eandem pacis studio gloriam adipisceretur, quam alii bello & præliis, utinam humano sanguine & uulneribus non contaminatam, famam nominis nunquam morituram sibi pepererunt. Per huius filium Ludouicum, paterna uestigia sedulo legentem prementemque, traducta est Heroica illa maiorum indoles ad præsentem Serenissimum Hassiæ Landgrauium, Dominum ERNESTVM LVDOVICVM, Principem ad Dominum Nutriciumque nostrum Clementissimum, cuius Heroica facta laudesque, communi pridem fama, & publica monumentorum communi assensu probatorum fide, celebratæ, ut hic loci studiosius a me accumulentur, summa sermonis instituti breuitas tenuitasque non permittit, quin potius, ad uitandam omnem adulationis speciem, ingenti historiæ iustæ uolumini referuantur. Heu, quanta Heroum gesta animosque contemplanti copia orationis dicendique seges nascitur! Dies me destituat, si præsentem sermone uellem enumerare reliquas, easdemque præcipuas saltem, non solum Serenissimæ Domus Hassiacæ, sed etiam Celsissimæ Illustrissimæque Gentis Hanouicæ, laudes. Cui enim ignota sunt magna illa, Hanouicæ non solum suæ, sed Germaniæ uniuersæ, nomina, Vlrici, Reinhardi, Philippi? Magna eorum, antiquissimis statim temporibus, frequentia fuit & celebritas in communi illa priscorum Germanorum uirtutis palæstra, ludis Heroicorum temporum equestribus, quibus quid ualeret intrepidus & inuictus animus, innatusque gloriæ appetitus, ueteres illi Heroës satis superque demonstrarunt. Quanti in Illustrissimo Comite Vlrico huius nominis sexto fuerint spiri-

spiritus, quam necessaria Imperio inuictoque eius Capiti uirtus prudentiaque, ex eo potest colligi, quod licet pro dignitate Imperii electionem Imperatoris Adolphi contra Albertum Austriacum mascule propugnasset, militiamque adeo Adolphi secutus fuisset, hoc tamen ad postremum uicto & debellato, æque charus & acceptus exinde Alberto Imperatori, antea hosti, fuerit. Qui, agnita eius animi rectitudine, indoleque Heroica, quo magis sibi Austriisque Hanouicam deuinciret Domum, Aduocatum constituit Imperii, Præfectura Wetterauix prouinciali dotauit, sororque eius Adelhaidi facultatem concessit, in possessa a suis feuda Imperii, si fortuna ferret, succedendi, quod constat legibus alioquin esse interdictum. Insecuto quoque post tempore, quanta Illustrissimorum Comitum Hanouicorum in Imperio fuerit autoritas, quantum momenti in eorum amicitia situm existimarint augustissimi Imperatores, ex eo apparet, quod Alberti successores, Henricus, Ludouicus, cum æmulo Friderico Alberti filio, Carolus item, cum filio Wenceslao, certarint quasi inuicem in colenda ornandaque Gente Hanouica, uetera non solum eorum iura, ueteresque confirmando dignitates, sed noua quoque adiicendo priuilegia beneficiaque. Quæ inter illud quoque, præmaturæ in Illustrissimis istis Comitibus Heroum indolis manifesto futurum argumento, extitit, quo permissum illis fuit, ut decimo octauo ætatis anno regimini, in prima forte adolescentia ad eos deuoluto, præessent. Quæ ex illo tempore pro religione & salute reipublicæ gesserint, qua prudentia, fortitudine, constantia, pietate, difficillima Germaniæ tempora sustinuerint ac superarint, denique ut præsentissima sæpe pericula, cladem & iacturam ditionum forrunarumque, plus quam humano consilio, ac uirtute uere Heroica, cuitarint, clarius & illustrius longe ex ipsis historiarum documentis perspicietur.

O ter felicem ergo beatissime defunctam Serenissimam nostram Principem! cui non solum ex antiquo Heroum Celsissimorum atque Illustrissimorum semine nasci, & a

D

con-

consummatissimo Heroicæ uirtutis exemplo formari atque educari contigit, sed præterea in Serenissimis Principibus, Socero & Marito, diuinæ Serenissimæ Gentis Hassiacæ doctores propius intueri licuit atque imitari. O perfectissimam mentem, quæ cœlestes duorum fulgentissimorum luminum concepit & conglomerauit ignes! Condensatis studio & multiplicatis naturalibus auræ caloribus, præter solitum excrescunt plantæ, frutices, flores, fructus, pulcherrimumque cunctis spectaculum edunt. Simili ratione fideli animorum cultura intenditur acumen, ampliatur prudentia, augetur uirtus. Eaque omnia præstantiora & durabiliora euadunt, quo plus aliunde roboris ipsis additur & firmitati. Non secus ac machinæ concitiores redduntur motricium facultatum coagmentatione, templa tutius longa columnarum serie fulciuntur.

Sed non sibi tantum seruant solis ignes, inclusos quasi intra sese & absconditos, specula recipiendis radiis solaribus apta, quin potius ad id præcipue comparata deprehenduntur, ut collectis & concentratis feruoribus alia illuminent & incendant. Non sibi tantum terræ uiscera, hiatus, maria, fluminaque retinent, tanquam inutile luxuriantis naturæ depositum, conceptas intra se, elaboratas, atque ad maturitatem perductas, pretiosissimas gemmas ac lapillos, metalla auro argentoque onusta, salutaria denique semina, radices, corallia, uniones, sed ut ad publicum aliquando usum in lucem proferantur. Eodemque fere modo hominum nonnullorum animi illustriores imaginis diuinæ faces, eiusdemque infinitæ bonitatis thesauros abundantiores, receperunt, ut in aliis quoque istas accenderent, hos proferrent diffunderentque. Quam fortunati tunc censendi sunt parentes, si, dotes ingenii sui & uirtutes ad liberos transmittendo, etiam post fata de hominum genere bene mereantur? Princeps facile hæc pars est eius, quæ inter homines, humano consilio, opera & diligentia comparatur, immortalitatis. Quapropter sufficiebat minime beatissime defunctæ Serenissimæ Principi, iam pridem inter uiuos ad nominis

nis

nis immortalitatem contendenti, conspicuam esse omnium sui sexus laudum, atque ex his quos exposui natalibus, educatione, consuetudine, & assidua imitatione, collectorum ornamentorum cumulis, & condecoratam, nisi post obitum quoque relinqueret animata a se Heroum Hassio-Hanouicorum qui in ipsa erat spiritu, spirantiaque magnum quoddam sui exempla. O incomparabilem totique Hassiæ salutarem fructum, quem produxit arctissima in Illa, utriusque Serenissimæ Illustrissimæque Gentis, Heroicæ mentis uirtutisque consociatio! liberis ex Ea procreatis, in quorum puerili ætate ueterum sese exerit Heroum indoles, & qui ante loquelæ usum magni iam præclarique animi signa ediderunt. Te decet, in tenera ista ætate, insitas Tibi atque implantatas a Serenissimis Parentibus Tuis diuinitatis particulas quasi, scintillas, igniculosque colligere, iisque sedulo inhærere, Princeps iuuentutis LVDOVICE. Tuum est, quotidie magis magisque ea suscitare, ut in magnam aliquando gloriæ erumpant flammam. Potes autem, & certissime facies, si Serenissimæ Tuæ Matris recordere, semperque magnitudinem uirtutum, quæ Tibi cum Ea, heu nimum mature! interciderunt, cogites, & quod Tibi facillimum erit, Cui illæ hæreditario quasi iure competunt, assequi studeas. Si porro uiuentes adiungas Heroicæ uirtutis absolutasque imagines, Serenissimum Celsissimumque Auum paternum maternumque, horumque uestigia premas. Si monitorum Serenissimi Parentis Tui memor, semper in Eum intuearis. Denique si cum Fratribus Tuis ac Sororibus uirtutis ueræque laudis studio contendas. Sic in Te Vobisque omnibus Serenissima Vestra Mater, etiam mortales inter, immortalis erit.

Et si uero, quæ hæcenus exposui, ita comparata sunt, ut reliquas omnes una beatissime defunctæ Serenissimæ Principis laudes complexa uideantur, eximiæ tamen, quæ in Ea singulatim se conspiciendas præbuere, animi dotes & uirtutes merentur omnino, ut, quamuis longissime quascunque dicendi uires superent, prolixiori tamen in præsentis sermone, non quidem ostentationis, sed admirationis nostræ, & reli-

gionis animi testificandæ causa, commemorentur. Erit autem cetera inter ornamenta primo loco nobis celebranda, quæ uel primo obtutu intuentibus illam sese prodidit, infucata Eius Pietas, quam alio, & quod priori subiungendum erit, symbolo declarabo, exposito scilicet in claram lucem Adamante, additis uerbis sequentibus,

Durat & fulget.

Est autem primum hoc ueræ pietatis, quam sapientum ueterum, gentilium quoque, nonnulli principiam & fundamentum omnium uirtutum appellarunt, argumentum, si res inter aduersas æque ac secundas eadem semper maneat, & intemerata perduret. Res inquam aduersas æque ac secundas. Hi enim sunt periculosissimi illi scopuli, quos iactata huius uniuersi pelago uitæ nostræ nauis, diligentissima sæpe circumspeditione adhibita, uix uitare potest. Sunt hæc uastissima illæ Syrtes, Scylla & Charybdi rapaciores, quæ innumera quotidie animorum naufragia causant. Quanta, proh Deum! eorum deprehenditur multitudo, qui rebus ad uotum fluentibus supra communem hominis conditionem efferuntur, planeque obliuiscuntur non solum Dei, sed etiam sui ipsius æque ac eorum, quos consortes uitæ fortunarumque natura constituit? Turgent sicut mare tumidis inflatum uentis, montesque fluctuum omni momento novos parturiunt, quibus obuia quæque deprimant & prosternant. Erigunt sese in altum instar cedri, & radicum firmitate confisi, neque fulmina, nec procellas timent, humilia quæuis infra se despicientes. His crebro occinendum erat sapientissimum illud Philippi Macedoniae regis dictum, *Memento te esse hominem*. Nam si te hominem cogitabis, humanum nihil abs te alienum putabis esse. Si humanitatem considerabis, imaginem intueberis fragilitatis, inconstantiae & uarietatis. Fluctus æquoris licet ad sidera fuerint sublatis, post diuturnum tamen laborem & conflictum concidunt, atque ad communem undarum æquabilitatem reuertuntur, neque tam altas cuiusdam fortuna traxit radices, quo minus aduersitatum turbine aliquando euertere, aut calamitatum ictibus diffringi potuerit ac dissipari. Tutissimum contra blandientis illius prospero rerum omnium successu idoli somnia ludibriaque remedium, paratissimumque

numque pietas est aduersus laqueos eius & insidias refugium, utpote quæ ad immensum illud diuinæ sapientiæ ac bonitatis profundum semper recurrento, æquum in secundis pariter & aduersis rebus animum seruat. Sunt enim e contrario, qui rebus asperis turbidisque despondent animos, spes abrumpunt, nihil in consilio & ratione opis reliquum putant, Dei item & sui ipsius nimium oblitæ. His si aliqua inesset pietas & religio, uersaretur ipsis tunc sine dubio ante oculos aureum illud diui Imperatoris Rudolphi huius nominis secundi effatum, quo crebro usus esse traditur, *Omnia ex uoluntate Dei*. Quis enim uel summa nimium angatur aut desperet in miseria, si diuino nutu illam sibi credat accidisse? Pietas itaque contra omnes etiam quarumlibet iniuriarum impetus firmissimum præstat clypeum & munimentum. Quid igitur casus & fortuna in illam ualeat? Obelisco similis est, qui siue lenes spirent Etesia, siue uiolenti Euri Notique prælia ipsi parent, siue molli aspergatur imbre, siue grandine incussa præcipiti desuper uerberetur, idem semper remanet, nec latum quidem unguem de firmitate & constantia sua recedit. Alterum porro infucatae pietatis est indicium, si natiuo splendore fulgeat, qui quorumuis intuentium oculos statim perstringat, non tectus sit, non dissimulatus, nedum fictus, aut maculis contaminatus. Hæc enim ex intima eius natura fluunt. Ardet illa flammis, quæ creberrimis interuallis ad diuinum purissimi luminis fontem ascendentes, ab eius fulgore uicissim illustrari expetunt. Nihil autem cum impuro, falso, impioque igne sanctissimo Numini commercii esse potest. Gratissimum eadem est, quod ab homine offerri Deo potest, sacrificium. Indignum igitur omnino diuino Numine censendum erit, quicquid ad ostentationem tantummodo comparatum, interno ualore, quem externa pollicetur species, destituitur. Suauissima est pietas, acceptissimaque eidem musica. Conuentum autem eius a pluribus exaudiri conuenit, si in aliis etiam chordæ laudum, ad præ-

E

stan-

standam eo iucundiozem harmoniam, excitari debent, quemadmodum in compluribus sæpe instrumentis musicis, contactu unius eundem in ceteris quoque cieri sonum deprehendimus. Sed hæc omnia pietatis infucatae lineamenta clariora longe, quam mortali penicillo adumbrari, aut uel sapientissimi mortalium effato explicari possunt, accuratiusque expressa, in beatissime defuncta Serenissima Principe enituerent. Nihil hic concipi aut cogitari potuit fictum, tectum, simulatum. Quali se animo, ingenuo plane & liberali, hominibus exhibuit, talem etiam Deo aperuit et consecrauit. Quanta quæso censenda illa fuerat felicitas, ab unico maximi laudatissimique Herois ac Principis Hærede in consortium thori, fortunarumque omnium amplissimarum societatem, adscitam & allectam esse? Illa tamen pristinam nihilominus in summa felicitate constantiam conseruauit, nunquam supra communem humanitatis conditionem efferri, aut a summo illo omnium bonorum fonte largitoreque deflecti atque auocari potuit. Ei confisa prospero rerum suarum statu, integraque & illæsa sanitate corporis, eiusdem quoque uoluntati, morbo diuturno afflictis & debilitatis uiribus, quicquid sui mortale & terrenum erat summa æquanimitate permisit, neque inuita immortalem spiritum, quo tanquam coelesti deposito usa fuerat, in benignissimas conditoris sui manus resignauit. Nunc ergo secura sempiterno illo & inenarrabili infucatae pietatis præmio, aspectu Dei & consortio beatorum, fruitur, fragrantissimumque sanctissimi Eius cineres laudatissimæ istius uirtutis odorem ad seram, nec immemorem tanti decoris, posteritatem spargent.

Succedat nunc altera e beatissime defunctæ Serenissimæ Principis maxime conspicuis animi dotibus, Amor coniugalis, quem ego symbolo conuersi ad solem Heliotropii, antecedenti iuxta latus apponendo, designabo, sequentibus adiunctis uerbis,

Affixus sequitur.

Pri-

Primum enim, quod requiritur ab amore coniugali, est constantia. Sequi instar floris huius debet suum solem, sed affixus nihilominus, sicut ille natali solo, ita uirtuti & constantiæ suæ inhærere. Quapropter simulacrum eius rectius ad exemplum Termini, aut Arcadicæ Mineruæ, quam lapidi fingeant alligatam, concipietur, quam si petitiæ ex uetustate erudita alæ ipsi adiungantur. Sed salua res est. Non diuersa a nostra ueterum fuit sententia, qui sub alarum specie uagos tantummodo, furtiuos, & illicitos amores denotare uoluerunt, in coniugali uero amore, si quidquam aliud, constantiam uel maxime desiderarunt. Celebratissima apud illos hac uirtute occurrit, celeberrimi Troiano bello Herois coniux, Penelope, quæ absente in quartum usque lustrum marito, sanctissime nihilominus iura coluit coniugii, neque, incerto licet ad postremum & dubio illius reditu, persuasa præterea a suis, atque a compluribus potentissimisque procis appetita, cessit, insidiis eorum dolo tandem etiam elusis, dum telam inchoauit, quam, ne unquam absolueret, noctu semper retexuit. Ita uero, maritum diu summa fide & constantia expectando, anus facta est, eaque re immortale nomini suo decus comparauit. Nam hodieque

*Durat opus uatum Troiani fama laboris,
Tardaue nocturno tela retexta dolo.*

Alterum amoris coniugalis requisitum est arctissima animorum consociatio, mutuamque obsequium. Sicut enim naturalis heliotropii est ad solem respectus, propter insitas a natura in utroque corpore uires & facultates, eamque ob causam neque lunam, neque cetera pari cum effectu sidera intuetur, ita in amore coniugali natiua & spontanea inesse debet duorum animorum uoluntatumque consensus, intimusque & indissolubilis nexus. Heliotropium porro solem spectat orientem, eundemque occidentem obtuetur, siue serenus appareat, siue nubibus & uaporibus abscondatur, eum sequitur, constanterque expectat, donec reuertatur. Sol

uicissim cœtus florem reuifit adamatum, eumque siue nascentem, siue intercidentem, siue in uigore summo constitutum, semper inuariatus aspicit, obiecta autem forte nubila dissipat, radiisque suis dispellit. Non dissimili uero etiam ratione in amore coniugali, quocunque rerum statu, quacunque conditione uitæ & fortunæ, inuiolabilem immutabilemque animorum coniunctionem, & sequelam mutuam, oportet esse. Requirit isthæc quoque ueræ indoles & natura amicitiae, cuius ille quoddam quasi genus, quin firmissima non male appellatur amicitia. Postulat consensum istum animorum, & obsequium, communis amoris conditio. Quod enim, secundum effatum sapientissimi ueterum Romanorum Senecæ, infinitorum sæpe malorum, seditionis atque odii, causa esse solet, hoc præcipuum est amoris uinculum, *Idem uelle*. E qua quidem mentium uoluntatumque consensione oritur suauissima illa harmonia, cuius indicandæ commendandæque gratia, summus ille, & pro diuino olim habitus, Græcorum Philosophus Plato lyram, pro compendio tunc omnium contentus suauitatum habitam, inter amatoria instrumenta retulit. Alii ueterum, ut arctissimam animorum in amore coniugali coniunctionem oculis subiicerent inspiciendam, imaginem eius constituerunt, duas uinculo inuicem colligatas & diuarcatas faces. Alii mœstum in solitudine uiduumque depinxere turturem, quam auem, inseparabili plane consuetudine commercioque, adeo sancte seruare coniugii fœdus prodiderunt, ut neque post fata coniugis dilectæ obliuiscatur, quin sola quod reliquum est uitæ gemitu suspiriisque transigat. Sed quid miramur in turture conseruatum post fata amoris uinculum? Tantam nonnulli ueterum necessitudinem, tam arcte colligatum amoris coniugalis nodum, esse crediderunt, ut etiam rumpere aliquando posset indissolubilia alioqui fati uincula. Quam ob causam Orphea tradiderunt ad inferos, repetendæ uxoris defunctæ gratia, descendisse, postquam diuturno eius desiderio fuisset defatigatus.

Ipsè caua solans agrum testudine amorem,

Te dulcis coniux, te solo in litore secum,

Te ueniente die, te decedente canebat.

Prout

Prout desiderium illud princeps Poëtarum Latinorum exprimit. Referunt paulo superiorum temporum historiae, in Archiduce Austriae Maximiliano, postea Romanorum Imperatore, eiusque coniuge Maria Burgundica, tantam fuisse animorum conspirationem, ut ille præmaturum eius obitum non solum ægerrime tulerit, uerum per omnem deinceps uitam, mentione eius iniecta, a lachrymis aut suspiriis non potuerit abstinere. Vtterius olim prouexit amoris impetus Artemisiam, Mausoli Cariae regis uxorem, quæ defuncto, quem tenerrime adamarat, marito, non solum ingens extruxit, memoriae eius conseruandæ, atque inter orbis adeo miranda relatum, monumentum, ludosque quibus ille celebraretur instituit, sed contusa quoque eius ossa & cineres potui immiscuit, uitaque in perpetuo exacta luctu, ad postremum tabe confecta expirauit. Sed quid aliunde repeto exempla colligati arctissimo animorum uinculo amoris coniugalis, cum ex domestica historia elegantiora longe eius documenta suppetant. Ludouico fideli constat adeo tenerum cum suauissima coniuge Magdalena Brandenburgica amorem intercessisse, ut, leniendi post eius obitum incredibilis doloris causa, iter in Palæstinam suscipere constituerit, transactaque in coelibatu ætate, mortem præsentiens, creberrime illam cogitarit, quin iungi post fata, qua proxime pateret uia, desideratissimæ coniugi, unice præceperit. Georgium eius filium legimus, tanta animorum consensione diuturnum triginta quatuor annorum coniugium cum exoptatissima coniuge Sophia Eleonora Saxonica coluisse, ut indies crescere & augeri amor uideretur, sæpiusque extrema ætate ex ea quæsiuisse, quam in re aliquam ipsi gratiam, cum in hoc uno omnis sua defixa staret cogitatio, referre posset, quin morti uicinum tradunt exarasse literas, quæ post obitum suum relictæ a se coniugi remitterentur, quibus, porrecta quasi dextra, suauissimis uerbis ultimum illi uale dixerit, collaudata simul fide eius & amore, gratum testatus animum, & superstiti optima quæque apprecatus.

F

His

His similibusque illustribus amoris coniugalis exemplis ac-
 cedat nunc optimo suo iure beatissime defuncta Serenissi-
 ma Princeps, constantia & fide in Serenissimum Coniu-
 gem suum nulli superiorum secunda, & ab eo uicissim te-
 nerrimo adamata modo. Porrigunt Tibi, Serenissime
 Princeps LVDOVICE, ex sepulchro sanctissimi Eius Ma-
 nes, non gelidos, sed amoris igne adhuc calentes, pallidos
 quamuis lacertos, amplexus suauissimos, ultimaque expe-
 tentes oscula. Verba dum proferre nequit umbra charissi-
 ma, id tamen ardentissimis, quæ percipis, suspiriis optat
 unice & precatur, ut, quæ abscissa præmatura fuit morte
 uitæ suæ tela, Tuæ attexatur, ut denique quam diutissime
 sibi Tuisque superstes uiuas, ualeas.

Frustraneus autem uidetur esse coniugalis amor, nisi ad
 consentaneum diuinæ sapientiæ & bonitati, cui natales suos
 ipsum acceptos refert matrimonium, finem dirigatur, &
 qualem reliqui etiam insiti hominum animis appetitus ex-
 optant. Inanis quoque uideretur procul dubio, pro ingenii
 humani hebetudine, ipsa pietas, nisi adiecta promissione De-
 us cultorum sui studia & ardorem excitasset. Quod si igitur
 promissa a Deo hominibus sancte colentibus ipsum bona cir-
 cumspicimus, inter præcipua occurrit copiosa parentum so-
 boles, cuius ope genus eorum ac familia, nullo peritura tem-
 pore, propagentur. Ad eandem uero etiam rem præcipue
 comparatum natura sua deprehendimus matrimonium. De-
 nique in illustribus gentibus familiisque ex hoc capite sæpe-
 numero regnorum ac principatum, populorum item & na-
 tionum integrarum salutem pependisse, experientia com-
 probatum constat. Non silenda igitur illa quoque in beatif-
 sime defuncta Serenissima Principe uirtus, quæ ex pietate E-
 ius & amore coniugali, quadam ueluti necessitate, profluxit,
 Studium scilicet, quod in Ea se exeruit, numerosæ prolis.
 Quod ut superioribus subiungendo quodam symbolo testa-
 tum relinquam, constituam quarto, inferiore ramen ceteris,
 loco duas coniunctas inuicem Dextras, cum quinque in uno
 digito Annulis, hoc addito lemmate,

Pignus non sufficit unum.

Non

Non enim satis illi erat, unici Landgraviatus Hasso-Darmstadi-
 dini, & tot insignium paternorum aitorumque decorum,
 Hæredis esse Coniugem, tenerrimi amoris luculentissimum
 præstare exemplum, Deum denique infucata pietate colere
 & uereri. Pignus etiam amoris diuini æque ac coniugalis
 indubitatum accipiendum reddendumque, Serenissima item
 Illustrissimaque Gens ueterum Heroum Hasso-Hanouicorum
 ab interitu erat uindicanda. Non ignorabat Princeps Sere-
 nissima, longe pulchriorem cœli, quo plura in eo radiarent
 sidera, aspectum esse, iucundiora uiridaria florum elegantissi-
 morum picta multitudine, & uarietate exornata, apparere,
 pretiosius fulgere plures in uno annulo Smaragdos. Com-
 pos igitur uotorum facta, suauissime in matrimonio exacto
 nouem annorum interuallo, sex diuerso tempore felicissime
 edidit partus, quorum tres fuerunt masculi, reliqui feminei
 sexus, e quibus ~~duæ~~ tamen duntaxat filiæ Serenissimam ma-
 trem uiuendo superarunt, reliquæ æternitatem Ipsi prægusta-
 uit. Nullum est dubium, quin, si diuturniorem Ei usu-
 ram uitæ fata concessissent, secutura fuisset exempla Matrum
 in Serenissima Domo Hassiaca foecundissimarum, Christinae,
 filiæ Ducis Saxoniae Georgii Diuitis, quæ ex Philippo Magna-
 nimo, unico aliquandiu suæ gentis masculino, decem libero-
 rum parens facta est, Magdalene, natæ Comitis Lippiae, e qua
 Georgius primus nouem procreauit liberos, Magdalene item
 Brandenburgicæ, & Sophiæ Eleonoræ Saxonicæ, quas modo
 celebraui, Ludouici quinti & Georgii secundi Coniugum,
 quarum illa duodecim, hæc undecim liberos produxit, dua-
 rum denique Ludouici sexti uxorum, matrum numerosæ so-
 bolis fortunatissimarum. Nostra interea Serenissima Princeps
 multos satis Serenissimæ Domui Hasso-Darmstadinæ procu-
 rasse censenda erit liberos, si in superstitibus imprimis tribus
 filiis, quod omnes futurum speramus certo optamusque, re-
 uiuiscant aliquando & reddantur Hassiæ Philippi, Georgii,
 Ludouici, Serenissimi uero præsertim Principes, Auus Parent-
 que, eorum subsidio immortalitati mortales inter uindi-
 centur.

En pulcherrimum in beatissime defuncta Serenissima Principe uirtutum trifolium! Cetera, quæ deinceps commemoranda supererant, innumera fere eius decora atque ornamenta, ne tenuitate sermonis mei, cuius exiguam in me esse uim & copiam, nunc uel maxime, cum tantas sum aggressus enarrare laudes, sentio, obscurentur magis, quam illustrentur, uos rectius Musæ, idoneæ Heroicarum mentium uirtutumque præcones, posteritati commendabitis, tuque uelox rerum nuncia maximarum fama per totum terrarum orbem diuulgabis. Illud unicum intactum præterire nequeo, quod insigne addidit splendori & pretio Serenissimæ nostræ Principis pondus & augmentum, immortalitatem esse Celsissimæ Illustrissimæque Genti Hanouicæ in Serenissima Domo Hasso-Darmstadina per Illam præcipue conciliatam. Ipsa quidem, proh dolor! in uiuis esse desiit, prius tamen Celsissimum Illustrissimumque Comitum Hanouicorum sanguinem, lætissimo prolis maximæ spei prouentu, propagauit, eidemque ex sanctissimo Eius cinere, tot inter suorum suspiria, piaque elato uota, noua quasi accensa uidetur uita. Quod quidem ingens Eius decus & beneficium, qui postremo a me loco sistitur, impositus rogo Phoenix indicabit, uerbis circumdatus sequentibus,

Ex cinere uita.

Ad æternam hoc feminei sexus gloriam pertinet, quod sæpe maximæ celeberrimæque gentes ac familiæ, deficientibus, ut non raro fieri consuevit, masculis, earum ope & subsidio ab interitu fuerunt uindictæ. Plena exemplorum uetustas, plena nostra maiorumque est memoria. Ut ceteras omittamus, ipsam modo paulo altius repetamus Serenissimorum Hassiæ Landgrauiorum prosapiam. Viuit in illis adhuc spiratque, Gerbergis beneficio, regius priscorum Carolidarum sanguis. Sophia ueterum Thuringiæ Landgrauiorum, eiusdemque regii sanguinis hæres, nouam

in

in iisdem maioribus suis uitam comparauit. Ad eosdem Comitum Cattimeliboci Deciarque spiritum adduxit Anna. Per nostram denique Serenissimam Principem Celsissima Illustrissimæque Stirps Hanouica, simili ratione plurium ueterum Germaniæ Comitum & Heroum sanguine spirituque animata, in præsentis Serenissima Domo Hasso-Darmstadina ad posteritatem nunquam finiendam sistendamque producet. Quod enim nescio quis, antiquum Hassiæ contemplatus statum, secundum rei ueritatem pronunciauit,

Mutauit dominos Hassia saepe suos,

liceat hic mihi, boni ominis causa, sequentem in modum commutare, & tanquam ueritatem, utinam sempiternam! proferre,

Mutabit dominos præsentis Hassia nunquam.

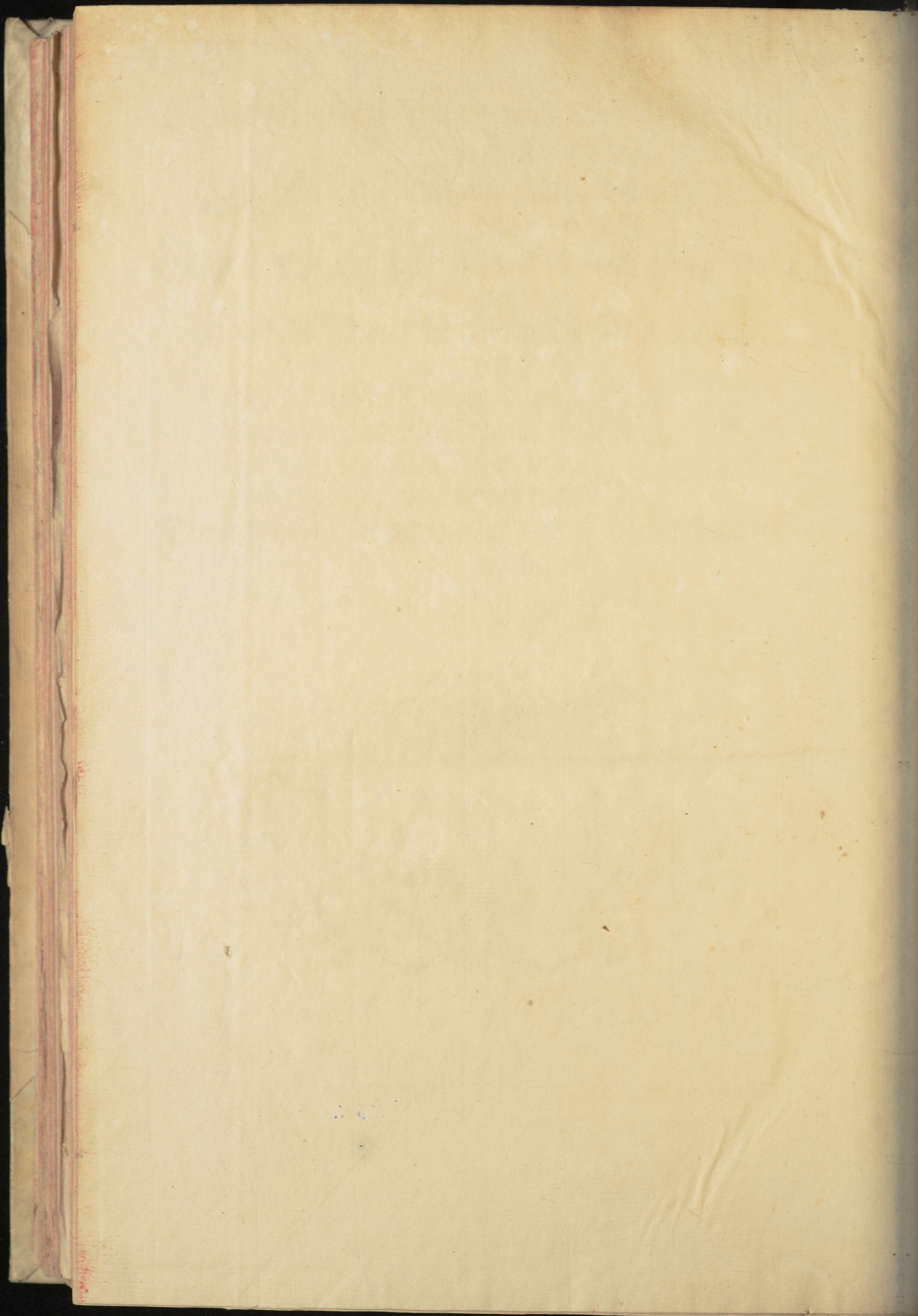
Sed non licet diutius coeptæ præsentis oratione a me, atque inchoatæ, rerum præstantissimarum contemplationi inhaerere. Redit dolor, redeunt lachrymæ. Plura non adderem, nisi nostra nos moneret pietas, ut ex toto pectore Serenissimæ nostræ Principi beatissimas in æternitate sedes gratulemur, Serenissimo uero Patri patriæ, & Nutricio nostro indulgentissimo, Serenissimo item Principi hæreditario, nec non Celsissimo mœstissimoque beatissime defunctæ Parenti, Dominis nostris Clementissimis, uniuersæ denique Serenissimæ Illustrissimæque Domui Hasso-Hanouicæ, diuturnam uitam & felicitatem apprecemur. Ad perpetuam uero etiam beatissime defunctæ Serenissimæ Principis memoriam, neque minus perennem luctus nostri testificationem, quod hactenus Ipsi, pro ingenii tenuitate, adornatum a me fuit in Musarum templo monumentum, sequentibus tandem inscribatur uerbis,

G

O decus

O decus Aonidum! magnorum cura Parentum,
 Deliciæ Soceri, Consortis amor Ludouici,
 Heroum Soboles ueterum, Genitrixque nouorum,
 Hassiacæ columen Gentis, spes omnis Hanoæ,
 Nunc inter superum lætos accepta triumphos.
 Respice prostratos hic ad Tua busta Leones,
 Respice cantantes lugubria carmina Cygnos.
 Ista Tibi pietas dolor & monumenta locauit.
 Ni faceret patriæ Pater Ernestus Ludouicus,
 Corruerent gemitu nutantis culmina Pindi.
 Musarum Ille tenet minitiantia tecta ruinam.
 Et porro teneat! Votorum hæc summa meorum.

43 18

30. -

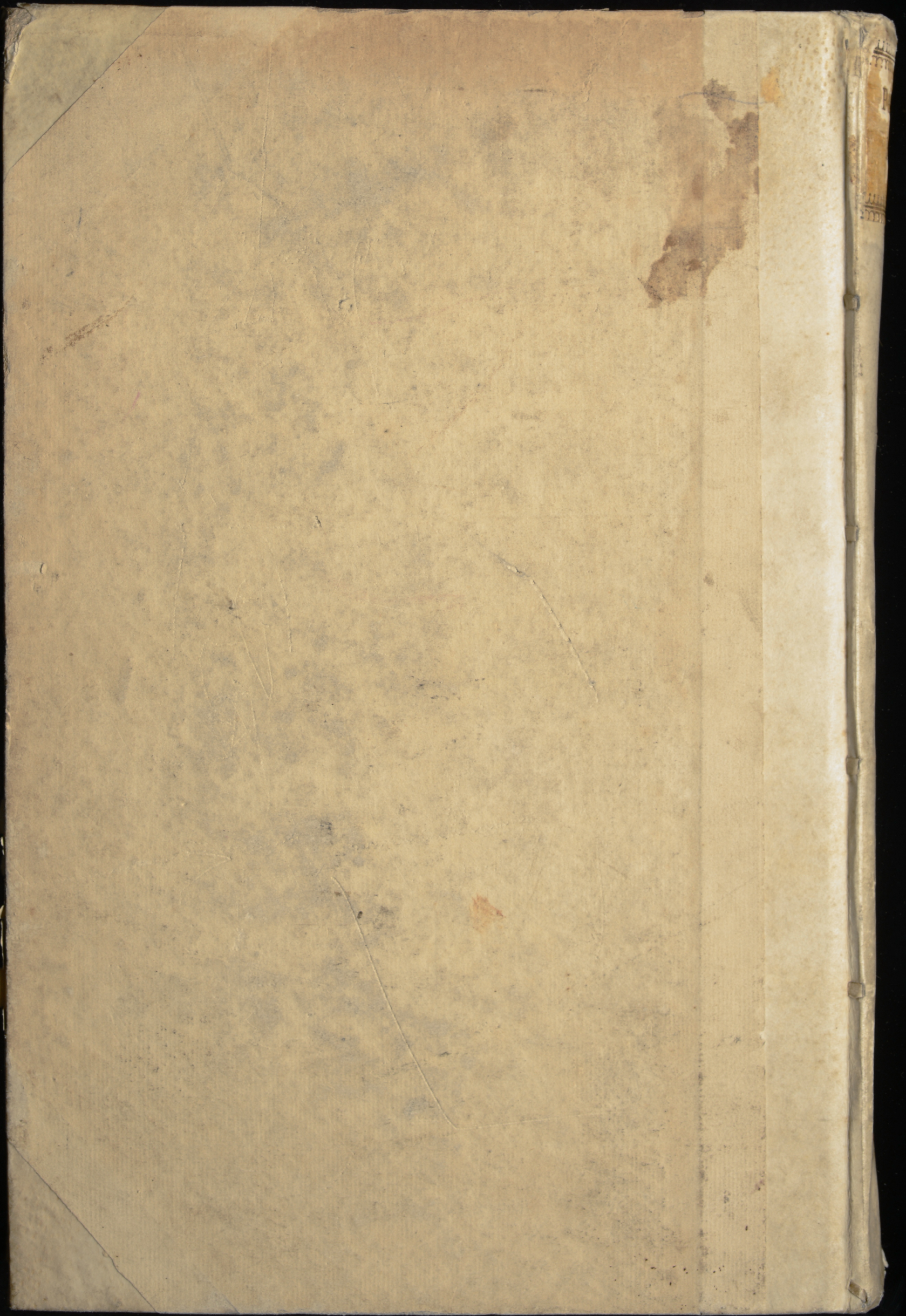
6925
cat.

6 Oct 1966 F.

for 15N

Oswald Weigel
Leipzig, Königstr. 1

30. -

Der muntre, tapfre Prinz, ein Feind von langen Hoffen,
Des Liebe Meer und Land zeithero unterbrach,
Freut sich, daß nun sein Wunsch in so weit eingetroffen,
Daß nach der langen Nacht sich zeigt der güldne Tag;
Da Er, was der Geist umfassen
Mit so brünstigen Verlangen,
Dessen Feuer, dessen Gluth
Dämpfft kein Meer, löscht keine Fluth,
Endlich in die Arme fasset, als ein unschätzbares Guth.

So groß mein Hoffen war, spricht Er, wars doch zu wenig,
Wenn Ich, den hohen Schatz damit vergleichen soll,
Den Mir der weise Fürst, der Britten grosser König,
Jetzt sendet zum Gewinn, und meiner Liebe Zoll:

Was vor Danck soll ich Ihm geben?

Wie soll Ich verbunden leben?

Carolina, Deinem Geist

Wird kein Opfer, wie es heist,

t nach Würden angezündet, wenns auch Gold und Weyrauch
speist.

Laffen, meinem Volck, und der Cherusker Sprossen,
dunt dieses Glückes Strahl den allerschönsten Tag;
Wenn der Himmel sonst der Pallas Bild gegossen,
Id es noch Troja schenckt, da nie kein Wohl gebracht;
Diß Palladium soll Hessen
Ehren, und niemahl vergessen,
Daß es ein Geschenk sey,
Daß der grösten Lieb und Treu
würdig, denn es bringet dir die güldne Zeit herben.

Musen, welche sich am Leine Fluß ergötzen,
enn sich ihr stiller Geist ins Alterthum vergräbt,
nen sich dieß Band zu jenem hinzusetzen,
Heinrich recht vergnügt mit Adelheid gelebt,
Da das Glück auf güldnen Wagen
Hessen damahls hat getragen;
Da ist Cassels Friederich
liebt Mariam inniglich,
sein Hoff ein solches Eden, und sein Land ein Seegens-Strich.

